



Mīrābile Dictū

Llatí i clàssics. La utilitat de l'inútil

HUMANITATS / LLIBRES / RESSENYES

L'avarícia, Oriol Ponsatí-Murlà

➤ 27 DE FEBRER DE 2021 27 DE FEBRER DE 2021

➤ MIRABILE DICTU

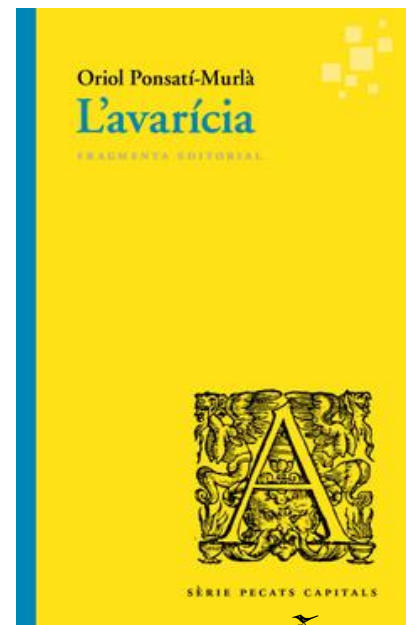
➤ DEIXA UN COMENTARI

Si no vaig errada, aquest va ser el tercer llibre de la sèrie sobre els pecats capitals (<http://www.fragmenta.cat/ca/actualitat/notesdeprensa/1246734>) que l'editorial Fragmenta (<http://www.fragmenta.cat/ca/inici>) va publicar entre finals del 2019 i principis del 2020. L'autor és l'Oriol Ponsatí-Murlà (<https://twitter.com/oponsatimurla?lang=ca>), doctor en filosofia, professor de filosofia antiga a la universitat de Girona, fundador d'Edicions de la ela geminada (<http://elageminada.cat/>) i actual director de la Institució de les Lletres Catalanes (<https://cultura.gencat.cat/ca/ilc/inici/>).

L'autor s'apropa al passat des de diverses perspectives diacròniques, des dels yuppies de la pel·lícula Wall Street ([https://ca.wikipedia.org/wiki/Wall_Street_\(pel%C2%B7l%C3%ADcula\)](https://ca.wikipedia.org/wiki/Wall_Street_(pel%C2%B7l%C3%ADcula))) que servexien a l'autor per presentar-nos com sovint l'avarícia ha estat vista com quelcom desitjable, fins a les faules d'Isop (https://ca.wikipedia.org/wiki/Faules_d%27Isop), però aquesta mena de viatge temporal tan particular serveix per fer-nos veure que això de l'avarícia pot ser un concepte ben esmunyedís, especialment perquè és molt difícil mesurar-lo per si mateix.

L'avarícia sempre està definida de forma relativa ja sigui en contraposició als conceptes que s'assumeixen com a contraris o bé en una escala on un punt d'excés és el que marca el pecat. I aquí és on Ponsatí-Murlà ens diu que això no és res de nou i que Aristòtil ja en parlava.

Aristòtil emmarca els dos conceptes extrems (en aquest cas l'avarícia i la prodigalitat) i ens situa la generositat (*eleutheriotés*) com el desitjat terme mig. El problema és que tot plegat demana reflexió tant en l'àmbit individual com en el col·lectiu, cosa sempre complicada de fer. Els autors de l'antiguitat també serveixen a Ponsatí-Murlà per fer-nos veure que la percepció de l'avarícia no és igual al llarg del temps.



A través d'uns fragments de Demòcrit i de la faula d'Isop sobre el gos i reflex en el riu (<http://www.xtec.cat/~lvalmaj/mercat/esop.htm>), argumenta que en aquests dos autors l'avarícia té un efecte individual, no pas col·lectiu. Aquest desig excessiu de posseir porta a la pèrdua d'allò que es té (com veiem a la faula) o a la insatisfacció de l'avar. L'autor recorda que en llatí *satis* significa prou, i la satisfacció és aquesta mesura que l'avar no pot assolir.

És a partir de l'Edat Mitjana que l'avarícia ja es veu com un mal social, un pecat dels importants. L'autor apunta al fet que pot ser també un instrument de control social, on noves classes que han acumulat riqueses poden subvertir l'ordre establert. I així arribem al darrer capítol, on tornem a l'etimologia per tal de definir el concepte contrari (la solidaritat) i on l'autor ens apunta al fet que, com deia Aristòtil, la clau és trobar aquell punt on podrem ser despresos perquè som avars, arribant així a la justa mesura desitjada.

El llibre és curt però dens, i demana atenció per tal de seguir l'argumentació, que podria semblar deslligada capítol a capítol, però que de fet evoluciona si en fas una lectura atenta. Això m'ha semblat interessantíssim perquè, com que el llibre és molt curt, pot ser una molt bona manera de fer un tastet de textos més exigents i entrenar el cervell.

I arribo al final parlant del principi del llibre. Si voleu que us sigui sincera, el capítol que m'ha semblat més interessant és el primer. És una *captatio benevolentiae* de manual, on l'autor ens detalla com la tradició cultural ens arriba a través d'una mena de joc del telèfon on el que es diu al principi no es ben bé el que ens diuen al final, i que la història cultural és plena d'errors, de buits, d'intents de conciliar elements aparentment contradictoris que en creen d'altres.

Prendre consciència de la nostra fal·libilitat de base a l'hora de comprendre el nostre passat i el nostre present culturals és absolutament indispensable per no fer el ridícul dogmàtic i evitar la temptació de defensar com a veritat incontrovertible allò que no pot passar de ser una interpretació atractiva i suggestiva, que ens proporcioni instruments per, al nostre torn, elaborar noves interpretacions, més riques, més útils als nostres interessos i a les nostres necessitats. Això també val, no cal dir-ho, per a l'avarícia.

pp. 15-16

I per tant, l'autor ens diu, el llibre no és objectiu, és una aproximació que permet seguir aquest cicle.

En el meu cas, d'aquest llibret n'he tret una lectura de caire més filosòfic en el context de tota la sèrie, però especialment una reflexió sobre l'adquisició i la transmissió del coneixement encertadíssima.

✧ ARISTÒTIL, DEMÒCRIT, FILOSOFIA, FRAGMENTA, ISOP, PECATS CAPITALS

